

مقطع تحصیلی: کاردانی □ کارشناسی □ رشته: معماری .....ترم: ...دوم ... سال تحصیلی: 1398- 1399
نام درس معماری تزئینی معاصر..... نام و نام خانوادگی مدرس:.....**شاهین امیرشفاقی** .....
آدرس email مدرس:.....**mystudent20@gmail.com**...تلفن همراه مدرس:.. تماس از طریق ایمیل و
تشکیل گروه تلگرام توسط یک نماینده ایدی تلگرام telegram.me/tiktakeomr

جزوه درس:..... مربوط به هفته : هشتم □ نهم ■ دهم □
text: دارد ■ ندارد □ voice: دارد □ ندارد ■
power point: دارد □ ندارد ■
تلفن همراه مدیر گروه : .....

شکل گیری فرم در معماری نه تنها از شرایط محیطی، عملکردی، سازه، اقلیم و .... متاثر است بلکه نظام ارزشی اعتقادات و ایده ها نیز از عوامل شکل دهنده آن محسوب می شوند. فرم بیان کننده ی نظام ارزشی است و از مسایل بنیادین معماری به شمار می آید. به تعریف "یورگ گروتز":
چنانچه سبک را در معماری نمودی مجسم از نظام ارزشی تعریف کنیم که اساس فرهنگ را پی می ریزد به تبع آن معماری را می توان نتیجه ی جست و جوی بهترین فرم تعریف کرد که بیان کننده ی نظام ارزشی حاکم است. صاحب نظرانی چون "فیلیپ درو" با مقایسه کردن زبان و فرم وجود کلمات را در زبان با وجود نقوش اولیه و فرم های پایه برای به وجود آوردن مطلق زبان فرم مشابه دانسته اند. فرم ها به عنوان علائم بصری قابل تغییر به وجود آورنده ی زبان یک فرهنگ هستند که محتوای معنوی یک فرهنگ را نشان داده و به آن پایداری می بخشند. با وقوع انقلاب اسلامی در سال 1357 و تحولات گسترده سیاسی-اجتماعی ناشی از آن گسستی میان روند معماری پیش و پس از انقلاب حادث شد. در واقع ظهور دیدگاه های جدید که از ارمان های فرهنگی ملی ودینی نشات گرفته بودند از نخستین عواملی بودند که معماری و شهرسازی را متحول کردند.

1) تغییر در نظام آموزشی

۲) توقف بسیاری از سرمایه گذاری ها در امور عمرانی

3) تعطیل شدن بسیاری از دفاتر مهندسی مشاور

4) مهاجرت تعدادی از اساتید و مهندسان به خارج از کشور

5) جنگ تحمیلی هشت ساله ی ایران و عراق

از دیگر وقایعی بودند که معماری و شهرسازی را تحت الشعاع قرار دادند. در هر حال تلاش جهت کسب هویت ایرانی-اسلامی در کلیه ی امور فرهنگی و از جمله معماری و شهرسازی از مهمترین پیامدهای این تحولات است که به اشکال مختلفی در معماری پس از انقلاب بازتاب یافته است. وجود تنوع و کثرت و دیدگاه های گوناگون از خصوصیات معماری سال های پس از انقلاب مخصوصاً " دهه 1370 است. در این رابطه گرایش های گوناگونی را می توان به شرح زیر بررسی کرد:

(1) احیای گرایبی

از سال های 1360 تا کنون گروهی از معماران در تلاش برای احیا و ترویج فرهنگ و ارزش های اسلامی از فرم ها اشکال و تزئینات به کار رفته در معماری اسلامی ایران چون گنبد و قوس، مقرنس و کاربرندی که با فنون جدید ساخت و مصالحی چون آهن و بتون اجرا شده اند در طرح بسیاری از بناها تقلید می کنند. دسته ای از این ابنیه مانند حرم امام خمینی (1368) و مسجد دانشگاه صنعتی شریف (1378) تقلیدی کامل از الگوها و اشکال رایج و مرسوم در معماری اسلامی ایران محسوب می شوند. در گونه ای دیگر از بناها مانند موزه و کتابخانه اسلامی در مشهد و مسجد الغدیر در تهران با استفاده از مصالح خاصی چون اجر، کاشی و کاربرد عناصر تزئینی همچون قوس های جناغی، مقرنس، کاربرندی و کتیبه هایی از آیات قران به احیا روحیه اسلامی در بناها به گونه ای مدرن انتظام یافته است. آنچه در این بناها جالب توجه است تقلید صرفاً "شکلی از فرم های تاریخی معماری ایران است که ضمن به حداقل رساندن ارتباط فرم با عواملی چون سازه و محیط شهری پیرامون فرم را به پوسته ای جهت تبلیغ و ترویج فرهنگ و ارزش های اسلامی تنزل داده است. دیگر آنکه انفعال زمانی و مکانی اشکال و فرم های بکار رفته در این گونه بناها از دیگر بناهای هم عصر خود قابل توجه می باشد. باز آفرینی اثر معماری بدون توجه به محیط و روح دوره و به صرف تقلید به منزله ی رکود هنری و فقدان خلاقیت است که طبیعتاً جایگاهی معتبر در معماری معاصر ایران به دست نمی آورد.

(2) معماری مدرن

مکتب مدرنیسم نافذترین جریان معماری غربی است که از ابتدای عصر پهلوی تاکنون در معماری معاصر ایران رواج داشته است. معماری مدرن پس از انقلاب در رابطه با گرایش های اقتصادی امکانات اجرایی و ضوابط و مقررات ساختمان سازی شکل گرفت و ساختمان هایی کارآمد و منطبق با شرایط روز متاثر از آن به وجود آمدند. این ساختمان ها ضمن تبعیت از اصول بنیادین معماری مدرن غرب همچون عملکرد گرایبی و رعایت سادگی با کاربرد فراوان شیشه در سطوح خارجی ساختمان و استفاده از مصالح متنوع رنگین از بناهای مدرن ماقبل خود متمایز می شوند. در این رابطه به اداره ی مخابرات در یوسف اباد، بنای کتابخانه ی ملی (1374) و همچنین بسیاری از بناهای تجاری و اداری در تهران مانند فروشگاه های زنجیره ای شهروند می توان اشاره کرد.

(3) التقاط گرایبی

متاثر از پسامدرنیسم در معماری غرب که متشکل از التقاط گرایبی با تاکید بر معماری قاجار - التقاط گرایبی متاثر از پسامدرن تاریخ گرا - پسامدرنیسم تقلیدی و پسامدرنیسم عام گرا می باشد.

(4) ظهور گرایش های خاص

در ارتباط با دل مشغولی تازه ایرانیان برای تعریف جایگاه صحیح معماری اسلامی ایرانی در جهان پسامدرن دیدگاه های مختلفی در معماری مطرح شدند. در واقع تاثیرات فزاینده ادبیات مربوط به فلسفه زبانی،

ساختارگرایی و پس‌ساختارگرایی بود که با به چالش گرفتن الگوهای پوزیتیویسم تمدن غرب نوعی التهاب فکری را در جامعه معماران ایرانی برانگیخت. مانند: نگرش علمی-کاربردی (مجرد از محیط) در این نگرش فضای معماری به فضای علمی-ریاضی تقلیل می‌یابد که در آن تطبیق‌های محیطی از جمله توجه به تاریخ و سنت محلی از اعراب ندارند و در نهایت با وجود بحث‌ها و نوشته‌هایی که ایرانی بودن طرح را توجیه می‌کند. تکرار برخی نمونه‌های معماری پانزده سال اخیر از جمله آثار زها حدید، پیتر ایزنمن، دانیل لیبسکیند، جفری کیپینس و دیگران به حساب می‌آیند. به این آثار به لحاظ محدودیت تکنولوژی ساخت و اجرا در کشور در حد تصاور سه بعدی رایانه‌ای باقی مانده‌اند.

5) ایجاد گفتگو میان معماری ایران و معماری جهان

اگر در عصر پهلوی ایرانیان به دستاوردهای تمدن غرب به عنوان الگو نگریستند و تقلید نسبتاً "مطلق از طرح‌های غربی اصلی‌ترین ویژگی معماری متجدد ایرانی بود و اگر در طی سال‌های پس از انقلاب معماران ایرانی در تلاش برای کسب هویت فرهنگی به احیاگرایی و التقاط‌گرایی رو آوردند اکنون گرایشی در بین معماران در حال شکل گرفتن است که با تحلیل‌های گسترده و نقدهای دقیق در جهت شناخت واقعی فرهنگ‌ها قدم بر می‌دارد و راه‌چاره را در باز شدن افکار به سوی جهان می‌بیند. بدین مفهوم که دستاوردهای تمدن غرب را نه به عنوان الگو بلکه به عنوان میراث بشری نگرد و از آنها برای "معاصر با مردم زمانه خود بودن" یا "جهانی شدن" استفاده می‌کند و در این راه با بهره‌گیری از اطلاعات فکری و امکانات تکنولوژیک عصر امروز و الهام از اصول جاودانه معماری ایرانی به بیان انتزاعی یا استعاری معماری ایرانی می‌پردازد.

قابل توجه مدرسین محترم : حداقل 4 صفحه در هر هفته برای ارائه محتوای درس و یک صفحه برای خلاصه درس و نمونه سولات در نظر گرفته شود.